

KVANTITATIVNI I KVALITATIVNI USPON REDATELJICA UNUTAR DOMAĆE KINEMATOGRAFIJE

Redateljice u hrvatskom igranom filmu - Feljton *Hrvatski film, novinska kritika i društvo u 21. stoljeću* (27.)

Analizirajući hrvatsku kinematografiju u 21. stoljeću i rad redateljica, upada u oči činjenica da nijedna redateljica nije snimila 3 dugometražna igrana filma u 21. stoljeću, a jedino je Snježana Tribuson snimila 2. Ipak, žene su režirale neke od najbolje ocijenjenih filmova u ovom razdoblju. Na vrhu liste je Hana Jušić s filmom *Ne gledaj mi u pijat* (2017), a među iznimno pozitivno ocjenjenima su Dana Budisavljević s *Dnevnikom Dijane Budisavljević* (2019) i Ivona Juka s filmom *Ti mene nosiš* (2015), a vrlo dobre kritike dobile su Snježana Tribuson s filmovima *Ne dao Bog većeg zla* (2002) i *Sve najbolje* (2016). Očekivano, ženski likovi i preokupacije bile su u fokusu interesa naših redateljica.

Ne gledaj mi u pijat (2017) film je koji duboko izlazi iz mediteranske i dalmatinske antropologije i kulture, a tema mu je tihi, prigušeni teror unutar četiri obiteljska zida. Kod Hane Jušić pakao nisu drugi, pakao su ukućani koji se po definiciji vole, u njenim se filmovima u četiri zida ponašaju bez inhibicija, bez bremzi, ugnjetavajući jedni druge verbalno, mentalno, ekonomski i tjelesno (Jurica Pavičić, *Jutarnji*).

Dnevnik Dijane Budisavljević (2019) redateljice Dane Budisavljević reflektira i pretapa prošlost i sadašnjost (izbjeglice iza žice, bujanje fašizma) (Njegić, *Slobodna*). Film je uspio zato što je redateljica na najbolji mogući način uskladila priču filma i formu u kojoj je ta priča prezentirana. Obično se takvi filmovi kod nas rade kao spektakli, teške drame, no Dana Budisavljević je htjela pomiriti razne fakture, priče te slike i u tome je uspjela, te je pothvat prikazala kroz igrano-dokumentarni film u kojem je uobičajeni dokumentaristički prosede okrenut naglavačke (Polimac, *Jutarnji*).

U filmu ***Ti mene nosiš (2015)*** koncept je Ivona Juka žanrovski mudro osovala oko *short cuts* drame oplemenjene kozmičkim prostorno-vremenskim povezanostima protagonista koji se sreću kao slučajni prolaznici, ne znajući da će im neka viša sila ispreplesti konce sudbina paralelnim montažama, prikazati iste događaje iz različite perspektive i u uglavnom omogućiti njihovu ili gledateljevu katarzu (Njegić).

Film *Ne dao Bog većeg zla* (2002) Snježane Tribuson (koja je u devedesetima snimila filmove *Prepoznavanje* i *Tri muškarca Melite Žganjer*), snimljen prema scenariju i elementima autobiografskih romana Gorana Tribusona, sadrži i autobiografska sjećanja same redateljice, što se vrlo dobro zapaža u sentimentalnom načinu na koji pristupa priči. Film je to koji je lagan za gledanje, uz vrlo dobru glumačku postavu u kojoj briljira Gregurević, a brojni su i pomno odabrani detalji i redateljičin osjećaj za poentiranje šala (Jurčić). Filmu su zamjerili samo povremene prazne hodove i spor unutarscenski ritam (Pavičić) i činjenicu da filmu ipak nedostaje jaki klimaks, pa ostaje dojam nedovršenosti (Jurčić).

Najnoviji film Tribusonove *Sve najbolje* (2016) odlikuju dobri glumci, pametan scenarij i rafinirana režija s jakim autorskim pečatom - rijetkost u suvremenoj hrvatskoj kinematografiji. Najavljivani kao božićna komedija s trovanjem, ovo je naglašeno ženski film s puno likova, jarkog kolorita (Polimac). Zamjerke su išle činjenici da svi glumci nemaju romantično-komični tajming, a humor varira od polovično smiješnog i prvoloptaškog do prilično smiješnog i maštovitog.

Vrlo dobre kritike dobile su Barbara Vekarić s filmom *Aleksi* (2018) i Čejen Černić s *Uzbuonom na zelenom vrhu* (2017), a dobre Vlatka Vorkapić s komedijom *Sonja i bik* (2012) i Vanja Sviličić s filmom *Zagreb Cappuccino* (2014). Slabe su kritike dobile Biljana Čakić Veselić za film *Korak po korak* (2011), Irena Škorić sa *7 sex 7* (2011) i Katarina Zrinka Matijević s filmom *Trampolin* (2016).

Hrvatske redateljice tako se prema mišljenju kritičara vodećih dnevnih listova uklapaju u prosjek hrvatskog filma, s relativno ravnomjerno raspoređenim filmovima u rasponu od slabih do najboljih. No, treba primijetiti da je snažan trend povećanja njihovog udjela u kinematografiji, osobito u drugoj polovici obrađenog razdoblja, a i kritički odjek im je s vremenom sve bolji. S tim u vezi postoje relativno visoka očekivanja od budućih filmova hrvatskih redateljica, među kojima treba istaknuti tri s već snimljenim debitantskim dugometražnim igranim filmovima: Antoanetu Kusijanović s filmom *Murina*, Sonju Tarokić sa *Zbornicom* i Ninu Viočić s *Kućnom prašinom*, a nove filmove pripremaju i Dubravka Turić (*Tragovi*) Ivona Juka (*Moj privatni ratni zločinac*), Jasna Nanut (*Sedmo nebo*), Vlatka Vorkapić (*Sveta obitelj*), Vanja Juranić (*Zatvoreno za javnost*) i Čejen Černić (*Zečji nasip*). Iz svega navedenog nema sumnje da pravi ženski val u hrvatskom filmu tek dolazi i da je vrijeme kad su samo muškarci dominirali hrvatskom kinematografijom postepeno prolazi.

Zlatko Vidačković, FILMOVI.hr, 27. prosinca 2020.

Napomena: Dopusšteno je prenošenje sadržaja ovog feljtona uz objavu izvora i autora